

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferenc-utca. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

B-lyegtelen levelet nem fogadunk el. Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Melléklet: „GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESSÍTŐJE.”

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Ujváros-utca 8. szám alatt (Tóthy-féle házban)
R. Vozáry Gyula tanárnál. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetésny, nyiltér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromsoros betűsor területére 6 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás után 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala Rimaszombat Ujváros-utca Tóthy-féle házban, nem különben minden hazai postahivatal. Az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány úján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Uj középiskola megyénkben.

Felesleges, sőt szükségtelen is — mondják sokan — a mint a cikk címét olvassák. Három középiskola mellett még egy negyediket szervezni, fényűzés, gondolják azok, kik a szellemi proletarizmus ijesztő terjedését ismerik. Sok tekintetben igazuk is van, mert szellemi téren igen nagy a productio. A sok középiskola ontja az éretteket, ezeknek legjelentékenyebb része kitűzött pályáját részint anyagi, részint morális okok behatása folytán el nem éri, hanem szétszóródik az ország minden részébe, vállal hivatali, foglalkozást, ezt gépileg végzi, zúgolódik a sors ellen, mely szerinte őt tönkretette. E lapok hasábjain szakavatott tollból gyakran jelentek meg oly irányú cikkek, melyek a pályaválasztás nagy fontosságát ismételtelen hangsúlyozták, de a bennük kifejtett igaz eszmék talajra nem találtak, megölte őket a tudományos iskolák iránt való előszeretet láza. Lehet, hogy azért is, mert oly magasabb irányú tanintézetek, melyek nem tisztán a tudományos pályákra készítene elő, — oly gyakorlati irányú magasabb niveau álló iskolák, melyek az ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági és a nem tudományos, ugynevezett kisebb hivatali pályákra hivatászerűleg készítsenek elő és képesítsenek, nem voltak, ezen okból szervezte boldogult emlékeztető Trefortunk a középkereskedelmi iskolákat. Ezen iskolák édes hazánkban kevés városában szerveztettek még eddig: ez az oka, hogy a nagy közönség nem ismeri. Most, midőn megyénk területén Nagy-Röcze r. t. városban a magas tanügyi kormány az iskolát megnyitotta, jónak látjuk főbb vonásaiban megismertetni, mint megyei tanügyünk egyik jelentékeny factorát, melynek hatása megyénk területén is túl messze kiterjed. E tanintézet három évfolyamból áll; az első

évfolyamba a közép- és polgári iskola negyedik osztályát sikerrel végzett tanulók vétetnek fel s a harmadik évfolyam végén miniszteri kiküldött előtt érettségi vizsgálatot tesznek. — A végzett növendékek. — kik a gyakorlati életre szükséges ismereteket tanultak — az ipari és kereskedelmi vállalatoknál, mint szakértő, első sorban alkalmaztatnak; jogositja különben nyert bizonyítványuk a vasuti tisztképző tanfolyamra s a m. óvári gazdasági akadémiába való felvételre. A tudományos pályákat kivéve, minden pályára képesítve vannak a növendékek a minősítési törvény értelmében, s minden jog, melyeket a főgymnásiumi és főreáliskolai érettségi bizonyítvánnyal bírókat megilletik. (A tudományos és műegyetemre való felvételt kivéve) megilletik a közép kereskedelmi iskolában érettségit tett ifjak is. — Magas tanügyi kormányunk módot és alkalmat nyújtott e kiválóan gyáriláros megye közönségének, hogy gyermekeit megfelelő magasabb fokú iskolába képeztesse, az által, hogy Nagy-Röcze ez iskolát szervezte és megnyitotta. — A szülők vannak hivatva megfigyelni gyermekeik hajlamát, azok szerint nevelve, képezve jövőjüket biztosítani. Örömmel üdvözljük ennél fogva a tanintézet megnyitását s bizton reméljük, hogy a társadalom megértve az idők jelét, azt felkarolni, felvirágoztatni fogja. —y—ó.

Nagy az indolentia.

Valóban megfoghatatlan gazdaközönségünk indolentiája, minden őket legközelebb érdeklő dolgok iránt. Ilyen a többek között a gazdasági egyesületi ügy, azon időben, midőn arra a mai válságos időkben a legnagyobb szükség lenne, azt tengeni-pangani, sőt szétzúllani engedni csupa merő közönbösségből. Azon esekély mérsékelt tagsági díjat oly nehezen és keservesen fizeti be, keservesen, mint ha a fogát húznák, míg ellenben ha ketten

hárman összejönnek, pár órai beszélgetés között néhány palack pezsgőt elfogyasztván, 20—25 forintnyi kiadást készsággal és örömmel fizet meg; különös eljárás, még különösebb gondolkozásmód!

Ilyen továbbá a biztosítás ügye. Mindenki láthatja — nem tekintve az apróbb biztosító-társulatokat, — csupán a főbb 10—12 biztosító-társulatot véve szemügyre, hogy ezeknek évenkénti zárszámadásai egyenkint 7—9 százezer forint tiszta nyereséggel zártnak le, habár nagy a kezelés költsége, melylyel az üzlet vezetése jár. S így a 10—12 főbb biztosító-társulat sok millió forintra rugó nyereséget rak zsebre évenként. S ennek óriás részét a gazdaközönség fizeti meg, az ő keservesen szerzett garasából. Kérdem tehát: oly nagy módban s oly jó anyagi viszonyok közt élünk-e mi magyar gazdák, hogy azon milliókat évenként olyan könnyen kidobhatjuk? Bizonyára nem! S nem lenne üdvös azt megtakarítanunk? Bizonyára igen! hogy mi uton és módon, azt részletesen megláthatni a megyének már évekkal ezelőtt beterjesztett s részletesen kidolgozott ez irányú munkálatomból.

Mindenki láthatja, sőt a károsult gazda érezheti, hogy a biztosító-társulatok a rajtnok luzott nagy nyereségük dacára, a károsultaknál nem hogy humanusan, de még méltányosan sem járnak el, mert a károsult gazda valódi kárát, kivált a jégnél, sok esetben 1/10 részben sem térítik meg; így történt legközelebb Vajda Ferdinánd és Bányai László gazdátársunkkal, az első a „Fonciere”, a második az első magyar általános biztosító társulatnál volt jég ellen biztosítva. Mindezek dacára a gazdaközönségünk nem igyekszik ezen nagy nyűgtől, ezen évi nagy adóttól, mely az állami adót legtöbb esetben felülmulja, szabadulni. Nemesak, de az e czélebből általam már több évvel a megyéhez beterjesztett s részletesen kidolgozott munkálattal a megye által annak tanulmányozására kinevezett bizottság, melynek egyik tagja lenni én is szerencsés vagyok. Nem tudom kinek elnöklete alatt még maig sem vette azt tárgyalás alá.

Amiért is bátor vagyok az illető tisztelt bizottsági elnök becses figyelmét felhívni, hogy a szóban levő dolgot tárgyalását a közügy érdekében mielőbb eszközölni méltóztassék.

Pusztá-Apáti, 1890. szeptember 1-én.

Vajda Gyula.

TÁRCSA.**Az ifju Tomparól.**

(Folytatás.)

Nem lesz talán érdektelen idejegyezni a „Censurális tabella”-ból egy pár adatot, a mely azt mutatja, hogy Tompa kitűlésszerűen s jól tanuló ifju volt. Az 1840—41. évtől volt Tompa III-ad éves tógátus diák. (Igy neveztek azokat, kik a theologiai tanfolyamra irakoztak le.) Osztálytársai, a mint az imént említett jegyzékony (nem betű, hanem érdem szerint felsorolva) mutatja, a következők voltak: 1. Melch Tóth. 2. Andr. Kerekes. 3. Mich a l Tom ph a (sic!) 4. Sigismund Pethő. 5. Carolus Süthő. 6. Carolus Böszörményi 7. Paulus Szabóváry. 8. Alexander Antal. 9. Franc. Domahidy. 10. Ábr. Török. 11. Stephan Bükky. 12. Stephan Tobrás. 13. August. Papp. 14. Stephan Tóth. 15. Stephanus Gyimóty. 16. Michael Horváth. 17. Alexander Kathy. 18. Dániel Kazay. 19. Petrus Pál. 20. Carolus Udvarhelyi. 21. Andreas Pilyás. 22. Vincenc Tasnády. 23. Joannes Lőr. 24. Carolus Hécey. 25. Thomas Hunyady. 26. Franc. Besenyői. 27. Daniel Tatár. 28. Gerson Nagy. 29. Ladislaes Serké. 30. Antonius Csider. 31. Abrahamus Szücs. 32. Ludovicus Putz. 33. Carolus Paleso. 34. Stephanus Németh. 35. Carolus Ethey. 36. Ladislaus Likai. 37. Sámuel Benyo. 38. Nicol. Sztrányai. 39. Sigism. Pilyás. 40. Dániel Szathmáry. 41. Emericus Kardos. 42. Franc. Költő. 43. Franc. Szük.

Ugyanez évben s ugyanezen osztályban a Tompa bizonyítványa a következők:

A táblázat ezime ez: „Informatio semestri prioris Anni scholastici 1840/41. de Classe studiosorum Togatorum III-i altiores Scientias audientium in collegio Helv. Conf: addictorum S-Patakiensi.”

Nomen: Tompa Michael. — Aetas: 22 — Tutor v. parens: Orphan. (ez úgy látszik helytelen adat, mert Tompa nem volt árva.) — Comitatus: Gömör — Locus habitationis: Igritzi — Conditio: Nobilis — Statistica: eminens — Philosophia theoretica: eminens — Historia ecclesiastica: eminens — Literatura Graeca: eminens — Lit. Latina: eminens — Architectura: eminens

Az adatok igen elhanyagoltak, a pataki főiskola könyvtárában nincs meg minden évfolyam „Censurális Tabella”-ja, de a poros iratok között való hosszas keresés után az imént citált iskolai bizonyítványon kívül még egyet fedeztem fel.

Ez Tomparól mint V-öd éves diákról szól.

Czime: „Időszaki jelentés a felsőbb tudományokat

V-ik évre hallgató ifjuság tudományos és erkölcsi előmeneteléről az 1842/43. iskolai év utó felében. Nyárelő 30-ik napján tartott közvizsgálat alkalmakor.”

Tompa ekkor is harmadik volt az osztályban 37 ifju között.

Calculusa a következő: Sorszám 3. — Név: Tompa Mihály. — Eletkor: 24. — Hitvallás: Helvét. — Nemzet: Magyar. — Születéshely: Igritzi (sic?) — Megye: Borsod. — Szülő vagy gondviselő: Mihály. — Polgári helyzete: nemes. — Lakhelye: Igritzi. — Erkölesben: 1-ső. Közigazgatási törvény: kitünő. — Magyar magán-törvény: kitünő. — Büntető törvények: kitünő. — Egyházzog: kitünő. — Bányászog: kitünő. — Váltójog: kitünő. — Zsidó nyelv: 1-es. — Magyar nyelv s irodalom: kitünő.

S a tabella alá következő nevek vannak írva: Szakal László m. kir. felső-borsodi esperes s E-Kerületi kiküldött. Gortvay János a magyarhoni köz-, magán-, polgári-, büntető- s bányász-törvények oktatója. Szeremlei Gábor a politikában oktató. Anti János a héber nyelv elemeinek tanítója s Esküdt Deák.

És még egy adatot tudtam meg a nagy halmaz, de hiányos „Censurális Tabella”-ból. S ez az, hogy t. i. kik voltak Tompának tanítói I. éves tógátus korában, a miből azt is megtudjuk, mit tanultak akkor ezen osztályban. A calculus nincs beírva, ezen rubrikák talán hanyagságból fúresen maradtak. Tompa ekkor 4-ik volt osztályában. Tanárai: Miklós László politika, Molnár István physika mathematica, Apáthy János Musica és Cantus theoria, Majoros András magyar, Soltész János népszerű közegészségtan, Futó Dániel görög, Hallgató István német s Helvétus László Confessio Helvetica-oktató.

Az ifju Tompát nemesak tanárai, hanem nagy ismerettségű lévén, a vidéken is kedvelték. Költői híre kezdett emelkedni s azt a magas sovány rimaszombati fiut kezdették becsülni. A Sisáry-család fiainak nevelője volt, így el-ellátogatott nyári szünetek alatt falusi jószágokra, a Hernád vize mellé: Kakra; a Boronkay-család is, hol szintén nevelésködött, kezdette becsülni a törekvő ifjut.

De különösen két jeles irodalmi férfival való barátságáról kell megemlékeznünk, nevezetesen Szemere Miklóssal és Kazinczy Gáborral való viszonyáról. Ezek serkentették az ifjut, mindketten közel lakván Patakhoz, többször berándultak és örömmel üdvözölték a feltűnő költői tehetséget.

Iskolatársai közül különösen négyvel barátkozott legszívesebben, s ezek: Böszörményi Károly, ki most Szatmár sz. k. város polgármestere s kir. tanácsos; Tóth Menyhért jelenben kápolnai (Borsodm.) ref. pap, Orbán

József ez időszert a sárospataki collegium jogtanára. Comáromy István, ki most abauji alispán. De legszíntébb barátság Böszörményi Károlyhoz fűzte, kinek huga: Böszörményi Katalin imént gyult ifju szíve első szerelmi lángja. Némelyek szerint ez már második szerelme. Allitóltag Kákon, a Sisáry-pusztán, midőn Sisáry Gyula s Kálmán mellett nevelésködött, gyuladott szíve először szerelmre. E szerelmének tárgya Józsa Francziska, Józsa Lajos, káki földbirtokos leánya, ki később Tátrayné lett. Még ha volna is ennek valami alapja az csak futó gyermek-ábránd lehetne. Leghelyesebb tehát Böszörményi Katalin iránt való szerelmét félévnyi elsőnek. A két jóbarát ugyanis Böszörményinek rokonához, Jármiekhöz, Laskodra gyakran elrándult s később itt Jármilajosnál nevelői állást is foglalt el Tompa e házánál ismerkedett meg közelebről Katalinnal, ki Jakó Pálnál, rokonánál időzött.

Igen sok emlék, de különösen Tompának Katalinhoz és Károlyhoz írt levele tanuskodnak heves szerelméről, melylyel a szép, az „igen szép” és kedves Böszörményi Kata iránt viselkedett. „Hányszor nem esőskolom meg forrón a téled nyert emléket. — írja egy ízben Katalinnak. — Oh csak tizedrésnyire szeretnél is te engem, mint én téged szeretlek! Te vagy vigasztalásom minden szenvedések között”. Igy ír, pedig meg volt győződve róla, hogy ábrándjai reménytelenek maradnak. S később, midőn ifju heve férfiúi szilárdságává, midőn lázas álmái komoly gondolkodássá változtak át, akkor szerelme is mindinkább enyészik s végre conventionális tisztelettel változik át. Csak egyszer tör még ki, midőn barátja Károly arról ír neki, hogy Kata férjhez megy, ekkor tör ki még egyszer s a legkeserűbb megadással emlékezik meg a diós múlt ábrándképeiről s reményt vesztett szerelméről.

Igy válaszol Károly barátjának: „Éj van, sötét, mint lelkem. Elöttem fekszik a remény jelképével rimézett tárcza; remény és soraid — iszonyu ellenmondás. Előttem hajfűrt, levelek, szalag, minden-minden, mit tőle bírok, káprázva függ rajtok szemem s lelkem előtt zavarban táncolnak el a múlt, az emlékezet tarka képei — érzem, igen érzem, hogy talán e pillanatban vagyok legboldogtalanabb. Barátom, engedjétek meg, ez a szív ábrándozása vala; a szív, melylyel oly mondhatatlan kinja van a halandónak, kit Isten azzal vert meg, hogy érezzen. Halld az ést: Hogy Kai férjhez megyen, hogy mást nem is tehet barátom, borzasztó nyugodalommal kell elismernem, mert hiszen magam károsatnám, ha hozzám, gyöngénadszálhoz kötne életfonalát reményét, — én nem ott vagyok — neki menni kell, és menjen is édes Karolykám!

A nagyrócei középkereskedelmi iskola megnyitása.

A nagyrócei középkereskedelmi iskola a min. vall. és közokt. miniszteriumnak f. é. augusztus 7-én 32733. számú rendelete értelmében szerveztetik. — Az első osztály az 1890—91. a második az 1891—92. és a harmadik az 1892—93. tanévvel nyílik meg.

Midőn ezeket a t. szülők tudomására hozom, szükségesnek tartom azon előnyöket is felsorolni, melyek a középkereskedelmi iskola bevégezése által elérhetők:

1. A középkereskedelmi iskola I. osztályába beléphetnek mindazon tanulók:

a) a kik négy gimnasiunai, polgári vagy reáliskolai osztályt legalább elégséges sikerrel végeztek;

b) a kik legalább 14 évesek és előkészült-ségükről felvételi vizsga útján tesznek tanubizony-ságot.

A kereskedelmi iskola három évfolyamú, a harmadik év végén a növendékek miniszteri szak-biztosok előtt érettségi vizsgát tesznek, és ennek alapján megnyerik az egy éves önkéntességi jogot is.

2. A középkereskedelmi iskola végzett és érettségit tett növendékei bármiféle nagyobb ke-reskedelmi vagy banküzletben, ipar, kereskedel-mi vagy gazdasági vállalatoknál, gyárakban, pénz- és biztosító intézeteknél pénztáros, köny-velő vagy más szakszerű hivatalok betöltésénél első sorban alkalmazhatók.

3. Az 1883. évi I. t. cz. a tisztviselők mi-nősítését megállapítván, számos megyei és állami hivatalra csak oly egyének alkalmazhatók, kik érettségi bizonyítvánnyal bírnak. — Minthogy az idézett törvény mindenütt egyenlő érvényűnek tekintti a főgimnasiunai vagy főreáliskolai ifjak érettségi bizonyítványát azzal, melyet a közép-kereskedelmi iskola három évi tanfolyamának be-végezése után letett zárvizsga alapján nyernek az ifjak: világos, hogy ez utóbbiakat a törvény mindazon hivatalok betöltésére feljogosítja, melyekre a középiskolai érettségi bizonyítvány fel-jogosít.

Természetes, hogy azon ifjak, kik középke-reskedelmi iskolát végeztek, bármiféle köztisztvisel-ői pályán jobban fognak megfelelni, mint közép-iskolát végzett társaik, mert amazok mindazon gyakorlati tudományokkal (könyvvitel, keres-kedelmi isme és levelezés, váltóisme, keresk. jog stb.) elsajátították, melyekre a köztisztviselői pá-lyán szükségük van, míg emezek (a gimnasiun-ot vagy főreált végeztek) inkább főiskolai tanul-mányokra vannak előkészítve.

4. A középkereskedelmi iskolát végzettek lehetnek továbbá:

a) a postaszaknál: gyakornokok, tisztek és posta főtiszt;

b) a számvéveségi szaknál, a minisz-teriumoknál, a pénzügyigazgatóságoknál, illeték-kiszabási- és adóhivataloknál, az állami jószág-igazgatóságoknál, a bányászati- és pénzverésnél, a távirat-igazgatóságoknál szóval minden állami hivatalnál és intézetnél számvéveségi tisztviselők;

c) a pénztári szaknál lehetnek: a köz-ponti állampénztár, a zágrábi állampénztár, vala-mint az adóhivatalok és határvám-hivataloknál tisztviselők, köztörvényhatósági pénztárnokok, könyvvezetők, gyámi pénztárosok;

d) a kezelési szaknál: dohányárudai, rak-tári, valamint lottóigazgatósági tisztviselők;

e) a vegyes szakoknál: zálogházi igazga-tó, ellenőr, könyvelő pénztárnok és ellenőrzési számtisztek.

5. Beléphetnek a tudományegyetem kebelében szervezett kereskedelmi szaktanári tanfolyamra.

6. Ha mezőgazdasági pályára kíván lépni, beléphet az összes hazai gazdasági tanintézetekbe és a magyar-óvári akadémiába.

7. Végül beléphet a Budapesten szervezett vasuti tiszteket képző szakiskolába.

8. A nagyrócei kereskedelmi iskolában fize-endő díjak: a) az intézetbe először belépő min-den tanuló fizet 5 firt beiratási díjat; b) évenként félévi részletekben 24 firt tandíjat. — Az 1890/91. tanév f. év szeptember 30-án kezdődik, a beira-tások pedig ugyanazon határnapig, mindennap d. e. 9—12-ig az igazgatói irodában tartatnak.

Mindenféle megkeresés és tudakozódás az igazgatóhoz intézendő, ki arra azonnal és kime-ritően válaszol.

Nagy-Rőczen, 1890. szeptember 9-én.

Rőczey István,

polgári és középkereskedelmi iskolai igazgató.

Levelezés

Sáros-Plavnicza, 1890. szept. 4.

Egy szerény kis fürdőről kívánok rövidke említést tenni, a mely tulajdonán teljesen ismeretlen eddigelé a nagy közönség előtt, de a mely gyógyhatásánál és regé-nyes fekvésénél fogva nagyon is megérdemli, hogy na-gyobb figyelem tárgyát képezze.

A természeti szépségekben gazdag Szepességben, Lubló és Podolin városokhoz közel, közvetlenül Felső-Ruzsbach falu mellett fekszik a hasonló nevű fürdő, elragadó helyen, felséges erdőség által körveve.

A fürdő tulajdonosa gr. Zamoyski, a ki egyszer-smind a lublói várnak is birtokosa. Miként neve mutatja, lengyel főúr, még pedig Orosz-Lengyelország legelőkelőbb családjának ivadéka, ki a nyarat többnyire a lublói vár-ban szokta nevelni, egy Bourbon hercegnővel tölteni.

Csalódnál fogva az, a ki Ruzsbachon afféle szórako-zást keresne, minőt Tátrafüred avagy más hasonló el-sőrangú fürdők nyújtanak. A ki azonban gyógyulást keres, vagy a végből látogatja a fürdőket, hogy azokban a fenyvesnek illatos szagát szívja magába, az nemcsak hogy megelégedve lesz Ruzsbachelal, sőt azt azon hatí-rozott szándékkal hagyja el, hogy legközelebb ismét föl-keresse.

A fenséges és a parányi

Emelt, bírá figyelmedet — mint Tompa jel-lemzi őt.

Kifogás nélküli remeke volt a teremtésnek. Különös előszeretettel tanulmányozta a Bibliát, a hontörténelmet: vallásos és hazaszerető nő volt. Nem esoda hát, ha oly nagy vonalozással viseltetett iránta költők, hogy „nép-regéit és népmondái-t, hogy azok „hosszabb életűek le-gyenek“, neki ajánlá

A nemes nő Nagyaluban lakott és Böszörményi Ká-rolyival, meg Szemere Miklóssal igen sok vasárnapot a nemes nő körében töltöttek. Ez ismeretség aztán ujjat vont maga után, mert a Bónis-esalád ajánlata folytán a Kállay fiúkhoz István és Kálmán mellé jutott nevelőnek, e nagyuri családnál ismét kegybe jutott s széles ismeret-ségre tett szert.

De a nagyuri körben sem feledkezett meg az édes apáról és kedves nagyapáról. Felkereste a százbérczű Gö-mört, meglátogatta szerény viszonyok között élő apját, fölkereste Igriczit, meglátogatta gyermekkori pajtásait, a kik már majdnem mind családos emberek lettek, a míg ő még pályát sem választott. S a vidám, az enyelgő, ko-pottas öltözetű diákok szívesen látták, meghívták a falusi ünnepekre, lakodalomba, keresztelőre, de hogy „szüretre-ke“ meghívták volna, minthogy szőlőjük nem volt — azt csak Tolnai állíthatja. „Kivitték a rétre s míg a jószág esendesen legelészett a nádasok szélén, a kövér fűben: a lobogó pásztor tűz fényénél vidám beszéd és nevetés áradt az egyszerű, boldog emberek ajkain.“ Röviden: Tompának bármily jól folyt is dolga a nagyurak illatos szobáiban, mégis mindig vissza-vissza tért az egyszerű néphez, a szabad természet kebelére. A természetet egy költőnk sem sze-rette annyira, mint Tompa, de megismerte a nép szen-vedéseit is, ellette ajkairól humoros elbeszéléseiket, meg-örizte meséiket s feljegyezte mondáikat.

A mondák gyűjtésében különben tanuló-társai is nagy segítségére voltak Tompának. Anyaga volt elég s képessége a kidolgozásra bámulandó.

Lyrar darabjait az Athenaeum, mely ekkor az „iro-dalmi tehetségek elismert areopágja“ volt, közölte; Pe-tőfivel és Kerényivel megkötötték a barátságot a bártfai fürdőközönség előtt, — hová 1844-ben egészsége vissza-állítására véget ment el, — szinte ismeretes volt az „ügyes beszédű pataki diák“ Szemere Miklós és Kazinczy Gábor, de leginkább Bajza s az Athenaeum ismeretessé tették a pataki diák-költőt. A nagy családok, kiknél nevelő volt, kik családtagnak tekintették a szerény fiatal embert, s kü-lönösen a Böszörményiek s Bónisék Szabolcsban, a Sisá-ryak Abaujban; Kerényi, az ág-csernyői Klobusiczky-esa-

A fürdő berendezése több kívánni valót hagy maga után, jóllehet ez évben hasznos újítások történtek benne, s a jövőben fokozott mérvben fognak elővételni.

Azt azonban a mi e kies fürdőhelyen hiányos, gaz-dagon kipótolja az igazgatónak és pénztárosnak a lengyel nemzetet általában jellemző lekötözö nyájassága és figyel-me: a csúzos és köszvényes bajokban csodás hatású víz s a pompás levegő.

Tetemes befektetés mellett világhírűvé válhatnak e fürdő, a mely rendkívül gazdag forrásokban.

Jelenleg a közönség rendelkezésére áll: a kadas me-leg fürdőkön kívül, a hölgyek és urak számára külön be-rendezett fűdött tükörfürdő zuhanyruval ellátva, s a szabad-ban levő erős vas- és szénsavtartalmú tükörfürdő.

A fürdő mintegy 80 vendéget képes elhelyezni. Ez évben a lakások egészen le voltak foglalva.

A fürdővendégek legnagyobb részét Szepesmegye szolgáltatta, ámbar a fővárosból is számosan valának.

Alólirott e fürdőtt a fenti okokon kívül olesósága miatt is mindenkinek a legmelegebben ajánlhatom.

Halmi Aladár.

Felhívás.

A gondviselés azért oltotta az emberiség szívébe a kegyelet érzetét, hogy azzal leróhassa tartozásait nagyjai irányában. Egy hosszú, hazafini törekvésekben eltöltött élet, mely anyagilag egyszerű, szerény volt, abban lelheti fel leginkább jutalmát, ha azok, kiknek boldogítására tö-rekedett, elismerésükkel hálálják meg működését.

Bűszke a magyar nemzet nagyjaira, a kegyelet há-lálal említi e nagyok nevét, de valljuk meg, rossz szülő-nek tartjuk azt, ki édes gyermekeit, kik egyenlően jók, egyenlően törekednek boldogítására — nem egyenlő gyön-gédséggel szereti. Nem lehet e nemzetet hálátlansággal vádolni, de be kell ismernünk azt, hogy a hála nyilvánít-ásában nem egyenlő mértékkel oszt azoknak, kik hálá-jára egyenlően érdemesek.

Vörösmartí, Arany, Petőfi érzéslakjai hirdetik, hogy a hazafini kegyelet kész az elismerés adóját lerakni a méltók lábaihoz: önkéntelen is e három kiváló férfiúhoz fűződik a Tompa Mihály neve, s akaratlanul a rossz szülő példája jut eszünkbe.

Feltesleges volna itt bizonyítgatni, mily sikeres mű-ködéssel lépett Tompa a nemzet nagyjai sorába; hiszen Tompa oly egyetemes irodalmi működéssel vívta ki mélt-án megillető helyét, melyben minden nemesen érző ke-bel megtalálhatja azt a hangot, mely szívéhez szól, mely lelkiületével megegyez.

Ha az ifju lelkét a nemes és becsület fogalmaival akarod megismertetni, add kézbe Tompa népregéit, népmondáit, elbeszélő költeményeit; ha a leány szívébe az egyszerűség, szerénység után törekvés vágyát óhajtod ne-mesíteni, ismertesd meg virágregéivel; ha vissza akarod gondolataidat a közel mult gyzásos éveinek fájdalmaira vezetni, olvasd el Tompának az elnyomatás korszakában írt költeményeit. Be kell látnunk azt, hogy Tompa tett annyit édes hazánk szellemi életében, mint bárki azok közül, kikkel együtt, egy időben élt, kikkel válllvetve ne-mesítette az érzelmeiket, gyógyította a honfi szíveken ej-tett sebeket.

Miért van mégis, hogy a kegyelet külső nyilvánít-ásában nem rőtünk még le kötelességünket érdemeivel szemben? Ne kutassuk az okokat! Törekedjünk arra, hogy helyre hozzuk iránta eddig elkövetett mulasztásun-kat s tegyük általánossá azon eszmét, mely e jeles költőnk szülővárosában már régebben, mint a virágregék egyszeri, bokor tövéhez rejlő ibolyája él. — Allítsunk Tompának is szobrot, ne vádolhassa a nemzetet senki hálátlansággal. — hiszha ezt nem tennők, megfordítva is alkalmazható volna reánk ama sor:

lád, kiknél nevelősködött s Komáromy István, egyike leg-ösztintűbb barátjának Eperjesen minden művelt háznál be-mutatták Tompa szellemi arezképét; és egyfelől ez, de másfelől önérzete, mely azt sugta neki, hogy népm-nk li-ban maradó becsű művet adott, bírták rá a pataki diá-kot, hogy maga hirdessen műveire „Néprege- és népm-ondái“-ra előfizetést. S ez sikerült is neki annyira, ho y népregéi kedvező fogadtatásra találtak. Ezer elő z-ője volt s még mindig jöttek az előfizetők úgy, hogy lá a om hét alatt a második kiadás is kikerült a nyomdából.

Időközben bevégezte tanulmányait Sárospatakon. El-végezte a pályát, mely ha még egy pár jogi vizsgát le-tesze, ugy a papi, mint az ügyvédi vizsgára képesítendi őt. S 1845. nyarán végkép odahagyta Patakot, hol oly sokat küzdött, nyomorgott az életért és azért, hogy tanul-hasson, de másfelől azt az iskolát, a mely képesíté őt arra, hogy népregéit és népmondáit megírhasa; hol a pályatársak örökké vig s derült ég alatt, a jó kedély ege alatt élték napjaikat; — elment, elhagyta a Muzsák esar-nokát, elhagyta a Rákóczyak ősi fészket, elhagyta a he-lyet, a mely híressé tette, a mely a tudomány iránt a vá-gyat belépegette s mielőtt magát valamire határozta volna, Eperjesre, a Péchy-esaládhoz ment nevelőnek, majd népregéinek nyomása, s a vágy az irodalmi központba jutni. Pestre vonzották őt. Itt jelentek meg „Népregéi s népmondái“, melylyel egyszerre felhagott a Parnassusra.

* * *
Együtt akartam mondani az ifju Tomparól, a „Nép-regék és népmondák“ kitűnő költőjének ifjukoráról. Talán igen sok tanulmányomban az irodalmi tekintélyekkel való vitatkozás? ! Igaz, sok! pedig igen nehéz dolog az, hogy ismeretlen ember, nagy s az irodalom terén is tekintélyes emberek nézeteit, véleményeit, melyekben azok hosszas fáradság után jutottak, ezáfolgassa, de az igazság ér-dekében kénytelen voltam elvallani ezt a nem hálá-datos, sőt sok tekintetben illemtelen szerepet... Ily nagy szellemért mint Tompa Mihály, érdemes sikra szállani. Tanulmányom folyamán láttuk, mi volt ő ifju korában, mondottam azt is, hogy mivé fejlődött: nemzetünk egyik legnagyobb dalosává, oly nagy szellemmé, kit csak mindenható szelleme emelt ki azon körből, melyben szü-letett... Költő lett, s nevé oly fényessé tette, melyet a hála s tisztelet érzelmei közt kell említenünk; s emlí-tenünk sokszor... gyakran... mert az emlékezést megérdemli...
Emléket hát, emlékezést neki!

P. Juhász László.

Örködjetek, hogy boldog legyen s igyekezzék engem feledni, nem is az fáj, hogy ő megyen, mert mást nem vártam, erre készülve voltam, de a sors! a sors... mely engem oly szerűnkmarkulag áldott meg anyagi kegyelmével, a sorsot szeretném lábam alá tiporni.

A tárczát köszönöm! legyen boldog; ez, mindez, mit egy fájdalmas kebel mondhat reménye halotti torán. Még egyszer édes Károlykám, ezen édes kínos tárgyat nekem szőnyegre fogod hozni, elfogod két iven beszélni nekem a legfinomabb részletekig férjhezmenetele stádiumát — és akkor többé hangot sem róla.

Hidd el barátom, én tökéletesen nyugodt vagyok! Ennek így és nem másként kellett történnie! ha én Isten vagyok, igaz, hogy másként történendik, de hasztalan.

Fájt, fájt a költőnek, hogy szárnyas reményei földre tiprattak, de megnyugodott, vigasz-balsamot a költészet lapsugaras világában keresett és talált, s később maga mondja:

„Nehéz, igen nehéz a fájdalom,
De bélyeg erre férfi nyugalom.“

E szerelmi viszony miatt azonban nem vádolható Tompa a legkisebb mértékben sem. Szeretett, mert sze-retnie kellett, s hogy lemondott, annak oka helyzetének nyomasztó állapotja és bizonytalan sorsában keresendő. (Lásd Abafi Figyelője X. k. Tompa Mihály életéhez.)

A Jármiék házánál ismerkedett meg még egy nő-vel, Bónis Pogány Karolinával, kihez azonban nem a szerelmi érzése kötötte, hanem más valami s ez a tisztelet, a becsülés vala.

Tompa Mihály azon költeményeiből, melyet e nőhöz írt, az tűnik ki, hogy Pogány Karolina a nők mintaképe volt. Olyan asszony lehetett Bónis Pogány Karolina, mint a milyenek br. Eötvös rajzolja az igazi nőt, midőn így szól: „Vannak asszonyok, a kiknek körében boldognak érzed magadat s jobbnak, nemesebbnek; asszonyok, kiket vigasztalásul teremt Isten e világ bajai közé, mintegy áldást, hogy boldogítsanak. Ha a házba lépsz, mindenün-nen öröm és megelégedés mosolyg eléd, minden gyara-pul és virágozik; az ő művét látod; a lélek ő, mely min-dent áthat, mindennek éltet ad.“

Nem akarom itt a Bónis Karolina élettrajzát adni, mert ezt adatok hiányában nem is tehetném, csak a Tompa költeményei után ítélve, — ő egy szeplőtlen, tiszta női élet imádatos s fenséges alaka. Külsőleg szép, de belsőleg még szebb.

„Tudtál égen s földön járni,
Valál magasztos gyermeked...“

„Szívet, eseréljen az, a ki hazát eserél”
a mentegetés lehetősége nélkül mondhatnák:
„Hazát eseréljen az, a ki szívet eserél!”

Rimaszombában, mint Tompa szülőhelyén, s Gömörben, mely szülőföldje, régebben él az eszme, hogy nagy költőnknek emlékéhez méltó szobrot emeljünk, de az ország e kis részének közönsége sokkal kevesebbet tehet, semhogy segítség nélkül valósíthatna ily eszmét, támogatásra, anyagi erőre van szükség!

Ily ezébből fordul jelenleg a „Gömörmegyei ifjuság Tompa-szobor egyesülete” a nemzet ifjuságához, segítséget kérve a jó ügy érdekében, anyagi támaszt keresve minden hazafiában.

Hisszük, hogy nem fognak csatlakozni, midőn ezélnket elerendők, adakozásra kérjük fel ifju társainkat: reméljük, hogy végre le fognak hullani a közönyösség rideg bilinesei, szárnyakat ölt az eszme, s

„Meggzólal szívünkben ismerős hangokon
A biztató remény”
hogy anyagi támogatásuk közelebb visz a nagy ezélhoz, s azon város föterén, hol a nagy költő bölesője ringott, rövid időn szobor emelkedik!

Rimaszombat, 1890. szeptember hó

hazafias tisztelettel

Báró Nyáry László elnök.

Albert János egyesületi jegyző.

Törvény-zéki esarnok.

Végtárgyalások.

1890. szeptember 17-én. I. Magánlak sértés és testi sértéssel vádolt Tóth Imre és társai.

2. Sulyos testi sértés kísérletével vádolt Jénei Vilmos elleni végtárgyalások.

1890. szept. hó 18-án. I. Sulyos testi sértés vétségével vádolt Krepelle Márton s társai.

2. Lopással vádolt Hajdusz János koudás és társai elleni végtárgyalások.

Helybeli hírek.

Kitüntetés. Ledniczky Péter osztálymérnököt Ferdinánd bolgár fejedelem a Sándor-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Miniszteri köszönet. A nm. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter f. évi aug. hó 29-én 37631. sz. a. Dapsy Vilmos és Fáy Barnabás uraknak, Reguly Johanna férjezett Félix Pálné asszonynak, továbbá Rimaszombati városa képviselő testületének, a rimaszombati takarékpénztár, a gömörmegyei nép- és iparbank, továbbá az újantálvölgyi üveg részvénytársaság igazgatóságainak, mint a kik és a melyek a mult iskolai év folyama alatt a rimaszombati egyesült prot. főgymnasium ezéjainak előmozdítására tetemes anyagi áldozatokat hoztak, köszön tét fejezi ki.

Ifj. Ruber Vincze helybeli segédtanítót a salgótarjáni róm. kath. egyház tanítójává választotta.

Rendkívüli bizottsági ülés. A megyei közigazgatási bizottság a törvényhatósági uti előirányzat törvényszerű előkészítő tárgyalása és megállapítása végett folyó hó 18-án rendkívüli ülést tart. Ezen előirányzat már az új törvény értelmében készült, s mivel az uti pótdó most állapíttatik meg, tárgyalása elé nagy érdeklődéssel nézünk.

Iskolai év megnyitása. A helybeli e. prot. főgymnasiumban a folyó iskolai év ünnepélyes megnyitása vasárnap d. e. 11 órakor ment végbe az ig. választmány néhány tagja, a tanári kar és az ifjuság teljes számu részvétele mellett. Bevezetésül az ifjuság harmónium kíséret mellett elénekelt, a „Jövel szent lélek ur isten” kezdetű egyházi éneket, melynek elhangzása után Pál Ferencz ref. káplán két áldást az egék urától az iskola fentartó testületére, a tanári karra és az ifjuságra, — majd Bodor István ez évi igazgató tartott lendületes beszédet, mire az iskolai törvényeket olvasta fel Sárkány Imre a tanári kar jegyzője. Az ünnepies megnyitás az ifjuság által elénekelt Hymnussal végződött. Az iskolai anyakönyvből közöljük a folyó évre szóló következő adatokat. Az első osztályba beiratott 54 tanuló, — a 2-ikba 49, — 3-ikba 39, — 4-ikbe 33, — 5-ikbe 22, — 6-ikba 21, — 7-ikbe 14, — 8-ikba 12, — összesen 244. E szám már így is több a tavalyinál, de e hó végéig még 8—10-zet valószínűleg még emelkedni fog. Az ötödik osztályba beirt 22 tanuló közül 12 vállalkozott a görög nyelv tanulására, a többiek műveltség történeti előadásokon vesznek részt Dr. Veres Samu tanár vezetése alatt, ki a folyó évben az ifjusági önképzőkört is vezetni fogja.

A felülított leányiskolának összes osztályaiban eddig mintegy 150 tanuló iratkozott be. A létszám tehát nem felel meg a várakozásnak, minek folytán a költségvetésben is differenciák fognak beállani. A szülők, kik gyermekeiket a két felsőbb osztályba szeretnék volna beírtni, a tandíj magassága miatt panaszkodnak; a nagyon magas összeget nem bírják fizetni s így amugy sem tanköteles gyermekeiket inkább nem taníttatják. E miatt a képviselő testületben is volt felszólalás. Egyébiránt az iskolaszék nemesak elengedte eddig a lesszállítás iránt folyamodóknak a tandíjt, hanem annak lesszállítását mint értesülünk, már meg is sürgette a városi tanácsnál.

A helybeli protestans egyesült főgymnasiumban a folyó tanévre részint tanítás — részint élelmzés dija fejében 1005 frtot engedett el a tanulóknak valláskülömbőség nélkül a tanári kar ajánlatára az igazgató választmány, az iskolai év végén kiosztandó pályá- és ösztöndíjakon kívül.

Vasuti hír. A magy. kir. államvasutak rimaszombati pályaudvarára f. hó 10-től kezdve, a vonatok közlekedésének ideje alatt, a közönségnek belépni tilos. Ha már e rendelet életbe lépett, arról is kellene gondoskodni, hogy a személyforgalom arányához mért várótermek építsenek, mert a mostani két szűk helyiség a közönség igényeinek egyáltalán nem felel meg, s így kivált nyáron, szívesebben várakozott a hűvös perron árnyas akáczfái alatt, mitől a legújabb tilalom már megfosztotta.

Vármegyei ujdonságok.

A király elé. Holnap fejezi ki Debreczenben a király előtt hódoló tiszteletét Péchy Tamás felügyelő és Zelenka Pál püspök vezetése alatt a tiszai ev. egyházkerület küldöttsége. Megyénkbeli tagjai: Szentiványi Árpád espe-

rességi felügyelő, Terray Gyula gömöri főesperes és Glaufr Pál rimaszombati lelkész és kerületi jegyző ma indultak Debreczenbe.

Esperességi tisztújítás. Ruthényi Béla kishonti esperességi felügyelő és Czéner Pál főesperes valamint ennek következtében a többi egyházi tisztviselő lemondása folytán elrendelt tisztújítás most van folyamatban. A felügyelőségre, mint értesülünk, csak egy jelölt van Kubiányi Aladár kir. ügyész személyében, A főesperesi tisztséget illetőleg már elternek a vélemények. A hazafias párt többsége Glaufr Pál helybeli érdemes lelkészt és egyházkerületi jegyzőt, kisebbsége Liszkay János rimabrézói tevékeny lelkészt óhajtna, míg a tót párt egyértelműleg Markovics Pál ráhói lelkész mellett csoportosul s hat egyház már reá is szavazott. A győzelmet a 16 szavazatból 9 s esetleg 8 is biztosítja azon esetben, ha a legnépesebb egyházközösségek együtt szavaztak. Örvendétes, hogy anynyi villongás után a felügyelői tisztség betöltésére nézve egyetértének az egyházak. Kívánatos lett volna azonban, hogy a főesperes megválasztása is egyértelműleg megejtett volna. Azt azonban senki sem helyeselheti, hogy a hazafias pártnak két jelöltje van. Ily körülmények között könnyen maradhat kisebbségben, ha ideje korán nem állapódnak meg — a mit nagyon is ajánlunk — egy jelöltben, ugy halljuk, folyó hó 13-án Rimaszomban érkezik lesz. Csak késő ne legyen már.

Sikkasztási vad alóli teljes felmentés. Gotthard Alajos rozsnói lakos köz- és váltó-ügyvéd, az ellene emelt sikkasztási vad alóli 1890. évi augusztus hó 27-ére kitézött és megtartott végtárgyaláson, tárgyi tényálladék hiányából véglegesen felmentett a kir. ügyész által is elejtett vad alapján.

Gyászhir. A kokovai ág. evang. egyházközösség nagyérdemű lelkésze Gáber Lajos, kiérdemült kishonti főesperes f. hó 6-ikán meghalt. Az ő főesperesi működése alatt alkalmaztatott az egyházi határozatok végrehajtásának ellenszolgált fűrészi pap Laejesek elmozdítására katonai karhatalom. Itt közöljük a családi gyászjelentést, melyhez hasonló a gyászoló egyházközösség is adott ki: Gáber Berta férj. Adriányi Ernőné, — Gáber Ilona férj. Gáber Lajosné és Gáber Mariska mint gyermekek. — Gáber Gusztáv és neje mint testvér és sógorónő. — Adriányi Ernő és Gáber Lajos mint vők a maguk és számos rokonaink nevében is mélyen meg-somorodott szívvel jelenik forrón szeretett felejthetetlen édes atyjuk, testvér, sógor illetve apósuknak Nagytiszteletű Gáber Lajos kiérdemült kishonti főesperes és kokovai ág. hitv. evang. lelkésznek 1890. évi szeptember hó 6-án délutáni 3 $\frac{1}{2}$ órakor élete 66-ik évében agyszélhűdés következtében hirtelenül történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei 1890. évi szeptember hó 9-én délelőtt 9 órakor fognak az ág. evang. hitvallás szertartásai szerint a kokovai sírkertben örök nyugalomra tétetni. Áldás és béke lengjen porrai felett!

A sajo-gömöri evang. polgári fiúiskolában a tanév ünnepélyes megnyitása folyó hó 8-án ment végbe. Az ünnepély a templomban énekekkel és imával kezdődött, majd az intézet rajztermében gyűlt össze az ifjuság, hol az igazgató lendületes beszédben szorgalomra és kitartásra buzdította a növendékeket, köszönetet mondván egyúttal ugy az iskola nagylelkű alapítójának nagys. Szentiványi Miklós urnak, valamint nt. Mikola György lelkész urnak az ünnepélyen való szives megjelenéséért. Az iskola fegyelmi szabályainak felolvasása és megmagyarázása után a nagynevű alapító intézett néhány elismerő szót a tantestülethez s mélyen megindítóknak valának szavai midőn szorgalomra és kitartásra buzdította az ifjuságot. Nem lesz érdektelen felemlíteni, hogy a polgári iskola négy osztályába 116 tanuló iratkozott be, mely magas szám legjobb tanubizonyosága az iskola létjogosultságának és folytonos emelkedésének. Legnépesebb az első osztály, melynek 44 növendéke van. Szívvel kívánjuk, hogy egy nemes lélek sugallatából létrehozott mű felvirágzásán még igen sokáig örvendhessen a derék alapító.

Tüzevés. Megyénkben a legközelebbi hetek alatt 17 tüzevés pusztított. Legnagyobbak voltak a rozsnói, balogfalvi, dobsinai és pohorellai. Bár az épületek mindenütt biztosítva voltak, a pótolhatlan veszteség több százezer forintra megy, melyet a szárazság okozta roz termés és még gyengébb piaci árak nem kis mértékben fokoznak.

Hanyatlás. A folyó év első nyolcz havában 29560 frttal kevesebb állami adó folyt be mint a mult év megfelelő időszakában. A közigazgatási bizottság e miatt a kir. pénzügyigazgató javaslatára több községi előjáró ellen a személyes felelősséget mondta ki.

Meggyilkolta öccsét B. P. otillai lakos, ki pörlekedés közben egy buzaszóró lapáttal ugy találta meg-ötni öccsét, hogy az rögtön szörnyet halt. A gyilkost a helybeli kir. ügyészség börtönébe kísérték.

Vegyes hírek.

Magyarország idei buzaterméséről a földmívelési miniszterium hiteles kimutatást készített, mely szerint az idén a rendesenél 11—12 százalékkal kedvezőbb a termés. A buza átlagos súlya 81—82 kgr. Hazánk ez év folyamán a rendesenél nagyobb mennyiséget vihet külföldre. Föltéve, hogy Magyarországon számbavehető ó buza-készlet nincsen, idei feleslegünk mégis 20 millió mumszára, mintegy 25—26 mil. hektoliterre tehető, — miből hat mill. mm. a szomszéd Ausztria szükségleteinek fedezésére fog szolgálni.

Az őszi-téli időszakra Steinfeld és Fischer férfiszabó cég üzletébe Miskolczon, ujdonságok és különlegességek angol, francia és belföldi legjobb minőségű divatelmékből érkeztek. Nevezett cég főbörkésének tartja a ruhák izésteles elkészítésére és elegáns kiállítására kiváló figyelmet fordítani. Őszi, téli szövet ujdonságokból minták jutányos árak jelzésével, kívánatra készséggel küldetnek.

Aradi vértanuk albuma cím alatt Arad város közönsége és az aradi Kölcsei egyesület megbizásából Varga Ottó, a vértanuk szobrának október 6-iki lelepelezése alkalmából igen szép illusztrált művet ad ki, melynek részletes tartalma a következő: Zichy Mihály képe: A mult. Nem haltak ők meg! a „Petőfi Társulat” által koszoruzott óda: Palágyi Lajostól. Iniciale és záróképpel. Levél Kosuth Lajostól (Facsimile). I. Küzdelem. Miért küzdöttünk? Varga Ottótól. — A szabadságharc: Dr.

Mareziali Henriktől. — Az aradi tizenhárom: Vendrei (Aschermann) Ferencz, Kápolnai P. István, Irányi Dániel, Dr. Márk Sándor, Bobik Gusztáv, Szomjas József, Lauko Albert tollából. Egy levél Klapka Györgytől. — A műnek e részét illusztrálja a Vértanuk szobrának 13 arczkép-meditálona és Klapka levelének facsimiléje. II. Golgotha. A világios fegyverletétel: Varga Ottótól. — „Honnan jössz te oly leverten...”: Népdal. — Az aradi várban: — Az utolsó órák: — Október 6-ika: Tiszti Lajostól. — A halottak: Iványi Ödöntől. — A „fátyolos idők”: Degré Alajostól. — A besorozottak: Vadnai Károlytól. — „Tizenhárom”: költemény Várady Antaltól. — Illusztrációk: Iniciale: az aradi várkapu; Zárókép: Damjanich és Lahner sirja Mácson — Világos térképe: világios tájkép: a Bohus kastély, annak szobája, asztala és Bohusné Naplójának facsimiléje. — A 13 börtöne. — Damjanich, Vécsey utolsó levelének facsimiléi. — A kivégzés helye a sáncok között. — A kivégzés helye künn a mezőn. Arad tájának térképe. — III. Apotheosis. Zichy Mihály képe: A jelen. — Október 6. . . .: Ifj. Abrányi Kornéltól. — Az október 6. évi gyászünnepek: Lukács Miklóstól. — A kivégzés helyének megjelölése: Dr. Barabás Bétától. — A szobor története: Szöllösy Károlytól. — A szobor leírása: Szana Tamástól. — Arad: Párcz Istvántól. — A közös baba: Varga Ottótól. — A magyar faj hegemoniája: Concha Győzöttől. — Ima: Várady Antaltól. — Illusztrációk: Iniciale: a kivégzés helyének régi megjelölései. — Arad Szabadságtere a szoborral. A szobor a maga egészében. — A szobor alakjai: Hungária és a 4 mellék-alak külön-külön. — Arad látképe. — Aradi képek: Andrássy-ter. Városháztér, Lyceum, Ipartelep, Vasuti állomás. Városliiget. Zárókép. A kivégzés helyének mai megjelölése. — Az „Aradi Vértanuk Albuma” az Emlék-szobor lelepelezésének napján, ez évi október 6-án jelenik meg 10 ivnyí (160 oldal) terjedelemben. A mű kiállítása fényes, hogy beilljek a palotákba és olesó, hogy utat találjon a nemzet minden rétegébe és az iskolákba is. Előfizetési ára kötetlen 2 frt; eredeti, Zichy rajzaval díszített szép vázonkötésben ára 3 frt. — Könyvkereskedésbe e mu egyelőre nem kerül, kötött példányokat csak is szeptember végeig megrendelt számban készítettünk. Az előfizetési pénzeket Arad sz. kir. város pénztárához kérjük beküldeni.

Felelős szerkesztő: Dr. Veres Samu.

Kiadó-tulajdonos: Dr. Bernat István.

Magán-hirdetések.

Hirdetmény.

2649 sz. — **Sagy-Szuba** községében gyakorolt italméresi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. Igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §§-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi október hó 2-ik napjának d. e. 10 órája** a kir. törvszék 14. sz. hivatalszobájába kitűzetett. Mely határidőre a közbírtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idező végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. aug. hó 8.

Török,

Feledy,

kir. törvényszéki elnök.

kir. törvényszéki jegyző.

Hirdetés.

Alólirott tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy **Janosi-utczá 14.** sz. a. lévő üzletemben mindennap, figmentesen elzárt üvegben friss fejsű kurinzi gazdasági iskolai finom **TEJ** kapható

Ugy szintén melegen ajánlom **liptai- és kárpáti turomat**, friss **irós vajamat** és jó ténen **turomat**, valamint kétféle **buzakenyeret**, fehérét és barnát, megrendelésre pedig **rozs es graham-kenyeret**; végül minden csütörtökön

friss dunai és tiszai halial

szolgálhatok a n. é. közönségnek.

Kiváló tisztelettel:

KOHN ADOLF.

Hirdetmény.

2622 sz. — Az **A.-Szakálnok** községében gyakorolt italméresi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. Igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §§-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi október hó 7. napjának d. e. 9 óraja** a kir. tvszék 14. sz. hivatalszobájába kitűzetett. Mely határidőre a közbírtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idező végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. tvszék Rimaszombat, 1890. aug. 8-án.

Török,

Feledy,

kir. tvszéki elnök.

kir. tvszéki jegyző.

Hirdetmény.

2623 sz. A **Bakos-Török** községében gyakorolt italméresi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. ügy. minisz. rendelet 9. és 10-ik §§-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi október hó 6-ik napjának d. e. 9 órája** a királyi trvényszék 14. sz. hivatalszobájába kitűzetett.

Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. augusztus 8.

Török,
kir. trvszéki elnök.

Feledy,
kir. trvszéki jegyző.

Hirdetmény.

2288. szám. — A **Kövecses** községében gyakorolt italmérségi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyi miniszteri rendelet 9. és 10-ik §§-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi szeptember 25. napjának d. e. 9 órája**; a kir. trvszék **17-ik sz. hivatalozójába** kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. július 18-án.

Török,
kir. trvszéki elnök.

Feledy,
kir. trvszéki jegyző.

2000 darab

különböző alma, körte, cseresznye és meggyoltvány — igen szép példányokban — darabja 25—30 krig eladó. Nagyobb mennyiségben vásárlók árendésben részesülnek. — Postai megrendeléseket a legpontosabban eszközölk.

Rimaszombat, 1890. szept. 8-án.

Wikoukal Henrik,
városi műkertész.

Hirdetmény.

2135. sz. — A **Pelsücz-Ardó** községében gyakorolt italmérségi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyi miniszteri rendelet 9. és 10-ik §§-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi szeptember 22. napjának d. e. 9 órája**; a kir. trvszék **17. sz. hivatalozójába** kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. július 11.

Török,
kir. trvszéki elnök.

Feledy,
kir. trvszéki jegyző.

Hirdetmény.

2486. szám. — A **Berzété** községében gyakorolt italmérségi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyi miniszteri rendelet 9. és 10-ik §§-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi szeptember 10. napjának d. e. 9 órája**; a kir. trvszék **17. sz. hivatalozójába** kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. aug. hó 29.

Török,
kir. trvszéki elnök.

Feledy,
kir. trvszéki jegyző.

Haszonbérleti hirdetmény.

Jolsva város tulajdonát képező s annak határában fekvő, vízerőre épült **felső malom és szögyár** 1890. évi november 1-től számítandó 3 egymástáni évre, ugyiszintén a jolsvai **helypénzszedési jog**, valamint a **vágóhid** s **jégveremmel** ellátott **mészárszék** 1891. január 1-től számítandó 3 egymástáni évre f. évi **szeptember hó 23-án** délelőtti 9 órákor a városház tanácstermében nyilvános árverés útján haszonbérbe fognak adni.

Az árverési feltételek alólírott polgármesternél addig is megtekinthetők.

Kelt Jolsván, 1890. szeptember 6-án.

Remenyik Ede, polgármester.

Hirdetmény.

2628. szám. — A **Susány** községében gyakorolt italmérségi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyi miniszteri rendelet 9. és 10-ik §§-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi október hó 4. napjának d. e. 9 órája**; a kir. trvszék **14. sz. hivatalozójába** kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. aug. 8.

Török,
kir. trvszéki elnök.

Feledy,
kir. trvszéki jegyző.

Regáleváltás Vidéki takarékpénztári részvényeket, bankrészvényeket, állam-papírokat, sorsjegyeket, részvényeket, betétjegyeket, zálogjegyeket a legmagasabb árak mellett vesznek és legutánosabban eladók.

Kötvény birtokosait ezennel tisztelettel értesítem, hogy
1. A regáleváltás kötvényeit,
2. Az ezekre szóló utalványokat,
3. A még nem utalványozott, de a magas miniszterium által helyben hagyott egyezségeket a legjobb ár mellett megveszem, vagy azokra mérsékelt kamat mellett a legmagasabb előleget adom.

Kívánságra teljes titoktartás mellett a papírokra mérsékelt kamat mellett legmagasabb pénzüleget is nyújthatok.

Keresek

hisztességes — bármily rangu vagy rendű egyéneket — kik sorsjegyeknek részvételhez mellett való eladásával foglalkozni óhajtanak.

Legmagasabb jutalék

és

FIX FIZETÉS

biztosítottak.

Pénzbetétek

kamatotátása!
Alulírott bankház elfogad

pénzbetéteket

melyek után

5° kamatot

fizet.

A betétek előleges felmondás nélkül bármikor visszafizettetnek.

LŐRY J., BANKHÁZA,

Budapest, Hatvani-utca 17-ik szám.

Alapított 1876-ban.

4—10

Alapított 1876-ban.

Hirdetmény.

2488. szám. — A **Királyi** községében gyakorolt italmérségi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyi miniszteri rendelet 9. és 10. §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890-ik évi október hó 2-ik napjának d. e. 9 órája**; a kir. trvszék **17-ik számú hivatalozójába** kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. trvszék, 1890. évi aug. hó 29-én.

Török,
kir. trvszéki elnök.

Feledy,
kir. trvszéki jegyző.

Van szerencsém a t. közönséget értesíteni, hogy

ügyvédi irodámat

Budapestről Tornallyára (Hevesi Bertalan ur házába) helyeztem át.

Tisztelettel:

3—3

dr. Ferderber Jakab,
ügyvéd.

Hirdetmény.

3533. sz. — A rimaszombati kir. trvszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **m. királyi kincstár** végrehajthatónak **k.k. Bedés András s társai** végrehajtást szenvedő elleni 129 frt 55 kr adókövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. trvszék területén lévő Alsó-Falu községben fekvő az alsó-falusi 43. sz. jtkvben A. I. 2—18. s. sz. a. foglalt 1/3 urbéri telekre külsőségből kisk. Bedés András, Zsuzsanna és Julianna férj. Bartók Mártonné, Bartók István, Mihály és Bálint nevében álló 1/4-rész jutalékára az árverést 535 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1890. évi november hó 4-ik napján d. e. 10 órákor Alsó-Falu községben a községi bíró házában tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áról is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 53 frt 50 krt készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 107. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombatan, 1890. évi június hó 23.

A rimaszombati kir. trvszék mint telekkönyvi hatóság

Vozáry, kir. trvszéki bíró.

Hirdetmény.

294 sz. — Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. év LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati királyi trvszék 2675 számú végzése által Kiszely József putnoki lakos telperes javára Gánóczy Ferenc putnoki lakos alperes ellen 1460 forint tőke, ennek 1890. évi július hó 30-ik napjától számítandó 6% kamatai és eddigi összesen 88 rrt 96 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróságilag lefoglalt és 445 frt 65 kra becsült szobabeli butorok, ágyművek, fürdő kádak, fürdői berendezések, 2 drb tehén, konyhaeszközök, üres hordók, üvegek s egyéb tárgyakból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1599 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen vagyis Putnokon a fürdő helyiségében és a városban alperes lakásán leendő eszközökre 1890-ik év szeptember hó 16-ik napján délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107 §-a értelmében a le többet ígérőnek becsáron alul is elfognak adni.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Tornallyán, 1890. évi szept. hó 1-ső napján.

Zaborszky Sámor, kir. bir. végrehajtó.

Hirdetmény.

3531. sz. — A rimaszombati kir. trvszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **m. királyi kincstár** végrehajthatónak **Haugonyi Ferenc** végrehajtást szenvedő elleni 37 frt 06 kr adókövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. trvszék területén lévő Urj községben fekvő az Urj 31-ik számú telekjegyzéknyvben A. 1—12. sorszám alatt foglalt 1/4 urb. telekből Haugonyi Ferencet illető egyharmad rész jutalékára az árverést 559 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1890. évi október hó 30-ik napján d. e. 10 órákor Urj községben a községi bíró házában tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áról is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 55 forintot készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombatan, 1890. évi jun. hó 23. napján.

A rimaszombati kir. trvszék mint telekkönyvi hatóság.

Vozáry Gy. kir. trvszéki bíró.

Szaftalan és nyomban száradó

10 mtrre
1 kgr.
1 frt 50 kr.

Felmintha régebbi színt.

Christoph Ferenc
SZOBAPALLÓ-FÉNYLAKK

Lehetővé teszi, hogy a szobák a mázolás alatt i használatosságuk, mivel a kellemetlen szag és a lassú, ragadós száradás, mely az olajfestékek és az olajtaknak sajátja, elkerültesse. Emellett a használat olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárggyal felhordható, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni:

színezett szobapalló-fénylakk,
sárgabarnát és mahagonbarnát, mely akár csak az olajfestékek fedi be a pallót s egyáltalán fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi vagy új pallóra. Teljesen betölt minden foltot, korábbi mázolás sőt van azután

tiszta fénylakk (színezetlen)
új pallókra és parketre, mely csupán fényt ad. Különösen parketre s olajfestékek mar beázott egészen új pallókra való. Csak fényt ad, ennélfogva nem fedi el a foltokat.

Postacsomag, körülbelül 3 négyzet méter. (Két közepes méretű szobára való) 5 frt 50 kr., vagy 90 mák.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol rakomány van, a k. k. postaközvetítői, Mentamozálások s postacsomagok központjában történik. A beáramlásoknak és a postacsomagok elvételére a részletek a k. k. postacsomagok s a k. k. postacsomagok 1890. évi július hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 107. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Christoph Ferenc,
A világ szobapalló-fénylakk feltalálója és egyedül gyártója,
F. a. K. Berlin.

Kapható Rimaszombatan: **BRAUN**
3 **ZSIGMOND** kereskedésében. 10

Hirdetmény.

3573. sz.

A rimaszombati kir. trvszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **mg. kir. kincstár** végrehajthatónak **Dávid Sámuelné és társai** végrehajtást szenvedő elleni 51 frt 36 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. trvszék területén lévő Hubó községben fekvő a hubói 42. sz. telekjegyzéknyvben foglalt ingatlanra az árverést 745 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1890. évi okt. hó 31. napjának d. e. 10 órákor Hubó községben a községi bíró házában tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áról is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 74 forint 50 krajczárt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombatan, 1890. évi június hó 23-ik napján.

A rimaszombati kir. trvszék mint telekkönyvi hatóság.

Vozáry Gy. kir. trvszéki bíró.